

Mikko Pankasalo

Suomalaiset zinejulkaisut

Suomalaisten pienjulkaisujen taitolliset ratkaisut

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi

Viestintä

Opinnäytetyö

28.4.2015

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Mikko Pankasalo Suomalaiset zinejulkaisut - Suomalaisten pienjulkaisujen taitolliset ratkaisut 34 sivua 28.4.2015
Tutkinto	Medianomi
Koulutusohjelma	Viestintä
Suuntautumisvaihtoehto	Graafinen suunnittelu
Ohjaaja(t)	Päätoiminen tuntiopettaja Kai Talonpoika
<p>Tämä tutkielma käsittelee suomalaisen zinekulttuurin historiaa sekä sen nykytilaa. Tutkin kolmen esimerkkitapauksen kautta vuosien 2014 ja 2015 aikana ilmestyneiden zinejulkaisujen ulkoasullisia ratkaisuja sekä niiden suhdetta suomalaisen pienjulkaisukulttuurin historiallisiin juuriin.</p> <p>Tutkielmani projektiosana toimiva heavy metal painotteinen zinejulkaisu Äkräs toimii alustana, jonka avulla tutkin, kuinka moderneja välineitä ja tekniikoita hyväksikäyttäen rakentuu miellyttävä ja visuaalisesti kiinnostava pienjulkaisu joka kuitenkin pysyy uskollisena alkupe räisten zinejulkaisujen tyyliin.</p> <p>Opinnäytetyössäni käsittelem lyhyesti suomalaisen zinekulttuurin historiaa sekä erilaisten esimerkkitapausten kautta suomalaisen zinekentän nykyistä tasoa. Käyn myös läpi, sekä käsittelem suomalaisten pienjulkaisujen ulkoasullisia ratkaisuja kolmen eri esimerkkitapausten kautta. Työssäni en aio ottaa kantaa ulkomaiseen pienlehtikulttuuriin enkä pienlehtien sisällöllisiin tai temaattisiin seikkoihin. Tarkoitukseni on myös tutkia vain painettujen julkaisujen ulkoasua, joten jätän webzinet ja muut verkkojulkaisut tutkimukseni ulkopuolelle. Käytän tutkielmassa lähdeaineiston lisäksi hyväkseni aiempaa kokemustani lehtitaitosta sekä aiheeseen liittyvää kirjallisuutta. Tutkielmani loppuosassa käyn läpi vaihe vaiheelta lehden suunnittelu- ja taittoprosessia ja pohdin, kuinka lehden ulkoasuratkaisut pysyvät moderneista tekotavoistaan ja vaikutteistaan huolimatta uskollisina pienjulkaisuiden historiallisille juurille.</p> <p>Tutkielmaani tehdessä opin huomattavasti asioita suomalaisesta zinekulttuurista, sen juurista sekä sen monimuotoisuudesta. Tutkielmaa tehdessä sain myös huomattavasti lisää tietoa sekä oppimisen elämyksiä yleisesti pienjulkaisun suunnitteluun sekä taittoon liittyvistä seikoista.</p> <p>Suomalaisen zinekulttuurin ulkoasuratkaisuja, niiden historiaa sekä nykytasoa on tutkittu verrattain melko vähän, siispä tutkielmani soveltuu hyvin pienjulkaisukulttuurista ja lehden taittoratkaisuihin kiinnostuneille graafisen suunnittelun opiskelijoille ja muille henkilöille, joilla on aiempaa ymmärrystä lehden taittamisesta sekä kiinnostusta zinekulttuurin historiaan ja oman zinejulkaisun suunnitteluun.</p>	
Avainsanat	Pienjulkaisut, zine, graafinen suunnittelu, lehtitaitto, zine historia.

Author Title Number of Pages Date	Mikko Pankasalo Finnish Zine Publications - Layout Design of Printed Zine Publications 34 pages 28 April 2015
Degree	Bachelor of Arts
Degree Programme	Media
Specialisation option	Graphic Design
Supervisor	Kai Talonpoika, Lecturer
<p>This final project investigates the history and the present state of printed Finnish zine publications. Zine is a self-published, inexpensively produced underground publication. I analyze the layouts and visual appearances of Finnish zine publications and their relation to the historical roots of the Finnish zine culture through three examples published in 2014 and 2015.</p> <p>In the project I created a visual design for a heavy metal zine entitled Äkräs. In this report, I analyze how to use modern equipment and techniques to create a visually pleasing and interesting zine publication that stays loyal to its historical roots.</p> <p>The reports includes a brief overview of the history of Finnish zine culture and describe the present state of Finnish zines. I also investigate the visual appearances and layout solutions of Finnish zine publications through three examples. I use my own experience in magazine and layout design in conjunction with different kinds of source material in order to analyze the topic in detail. In the design project, I examine the design process of a zine publication step by step and consider how the visual solutions can stay faithful to their historical roots despite the use of modern equipment and techniques.</p> <p>While working on my final project, I acquired a considerable amount of new information about Finnish zine culture, its historical roots and its vastly diverse nature. While doing my research I also gained a lot of new insights into the design process and the layout production of a printed zine publication.</p> <p>The visual solutions, history and present state of Finnish zine publications has not been researched extensively. My thesis is suitable for graphic designers as well as anyone interested in zine culture and publication layout design.</p>	
Keywords	Zine publication, graphic design, magazine design, layout design, history of zine publications

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Zine eli pienjulkaisu	2
2.1	Mikä on zine?	2
2.2	Historiasta lyhyesti	4
3	Suomalainen zinekulttuuri	6
3.1	Valinnoista yleisesti	10
3.2	Zinen taittoratkaisut	11
3.2.1	Hai Jump 8/2015	11
3.2.2	Offense zine 2/2014	14
3.2.3	PML-Zine Pikakelauksella maailman loppuun 7/2015	16
3.3	Yhteenveto vertailusta	20
4	Case Äkräs	20
4.1	Lehden perussuunnittelu	21
4.1.1	Aihe ja kohderyhmä	21
4.1.2	Nimi	22
4.1.3	Logo	22
4.1.4	Typografia	25
4.2	Taitto	27
4.2.1	Gridipohja	27
4.2.2	Kansi	29
4.2.3	Tekstipalstat ja visuaaliset elementit	30
5	Yhteenveto	31
	Lähteet	32
	Kuvalähteet	33

1 Johdanto

Opinnäytetyössäni aion tutkia, miten rakentuu visuaalisesti miellyttävä ja mielenkiintoinen zinelehti. Aion kartoittaa suomalaisen zineskenen nykyistä tasoa ja zinejulkaisuiden historiaa lyhyesti. Käytännön osuudessa tavoitteenani on tehdä visuaalinen suunnitelma pienlehdestä, joka tullaan julkaisemaan joskus tulevaisuudessa.

Teoriaosuudessa aion havainnoida, kuinka nykyisten pienlehtien rakenne sekä ulkoasu on toteutettu ja miten ne poikkeavat muista yleisemmistä painettavista lehtijulkaisuista. Käytän hyväkseni aineistojen perusteella keräämiäni havaintoja tehdessäni käytännön osuuden lehtisuunnitelmaa. Tutkin, miten hyödynnän olemassa olevien pienlehtien tyyliseikkoja ja kuinka niitä pystyy mahdollisesti yhdistämään lehtitaiton periaatteisiin sekä muokkaamaan, jotta lopputuloksena olisi ensisijaisesti omaa silmääni miellyttävä pienlehti. Tämän lisäksi opinnäytetyöni tavoitteena on valmistua graafisen suunnittelun linjalta.

Aion käyttää opinnäytetyöni lähteinä erilaisia lehtitaiton sekä visuaalisen suunnittelun julkaisuja sekä eri vaihtoehtokulttuureihin liittyviä julkaisuja. Käytännön tutkimusmateriaalina aion käyttää kolmea vuosina 2014 ja 2015 julkaistua zineä eli pienjulkaisua. Työssäni en aio ottaa kantaa ulkomaiseen pienlehtikulttuuriin enkä pienlehtien sisällöllisiin tai temaattisiin seikkoihin. Tarkoitukseni on myös tutkia vain painettujen julkaisujen ulkoasua, joten jätän webzinet ja muut internet-julkaisut tutkimukseni ulkopuolelle. Keräämäni aineisto on poikkeuksetta jo julkaistua materiaalia eikä niiden analysoinnin pitäisi aiheuttaa kenellekään minkäänlaista haittaa tai vahinkoa.

Valitsin aiheekseni zinet, sillä olen ollut kiinnostunut erilaisten julkaisujen ilmeistä sekä niiden toteuttamisesta ja tahtoisinkin tulevaisuudessa mahdollisesti työllistyä esimerkiksi johonkin painotaloon. Oma osaamiseni koostuu erilaisten koulussa tehtyjen taitto-projektien lisäksi työharjoittelujaksollani tekemistä taittoon liittyvistä tehtävistä, joiden parissa työskentelin päivittäin viiden kuukauden ajan keväällä 2014.

2 Zine eli pienjulkaisu

Kiinnostukseni zinekulttuuria kohtaan alkoi jo muutama vuosi sitten kun kaveriporukalla pohdimme oman pienjulkaisun tekemistä. En alun perin tiennyt kyseisistä julkaisuista tai kulttuurista juuri mitään, joten päätin ottaa asiasta selvää. Tässä luvussa pyrinkin selvittämään hieman, mistä on kyse, mitä oikeastaan ovat nämä zineiksi kutsutut lehdet ja minkä takia niitä tehdään. Pyrin kartoittamaan myös hieman pienlehtien historiaa ja niiden suhdetta muihin painettuihin julkaisuihin.

2.1 Mikä on zine?

Sana ”zine” on johdettu englanninkielisestä, aikakauslehteä tarkoittavasta sanasta magazine. Zinet ovat pienjulkaisuja, jotka ovat monella tapaa aikakauslehden kaltaisia, tosin niistä poiketen ne ovat epäkaupallisia, itsenäisesti julkaistuja ruohonjuuritason julkaisuja, joista huokuu erittäin vahva tee se itse mentaliteetti. (The Public, 2015.) Aikakauslehdet ovat vähintään kerran vuodessa, säännöllisesti ilmestyviä tilattavia tai ostettavia julkaisuja joiden sisältö koostuu pääosin jostain muusta kuin mainonnasta. (Aikakauslehtifaktat, 2013). Aikakauslehdellä tai muulla vastaavalla julkaisulla tulee myös Suomen lain mukaan olla vastaava toimittaja, joka johtaa ja valvoo toimitustyötä sekä päättää lehden sisällöstä. Tämän lisäksi aikakauslehden julkaisijan tulee huolehtia siitä, että julkaisusta löytyy tieto julkaisijasta, vastaavasta toimittajasta sekä valmistusvuodesta. (Laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä 460/2003, § 4,5.)

Zinejulkaisujen aikataulutusta saattaa vaihdella julkaisukohtaisesti hyvinkin paljon. Lehdillä ei välttämättä edes ole julkaisu-aikataulua, vaan ne saatetaan julkaista milloin vain tekijöidensä mielihalujen mukaan. Toisin kuin aikakauslehdistä, zinejulkaisuista ei välttämättä löydy mitään lain määrittelemiä tietoja toimituksesta. Yksittäisestä lehdestä saattaa olla vaikeaa löytää edes sähköpostiosoitetta saati julkaisuvuotta.

Zinejulkaisuja on varsin haasteellista määritellä tätä tarkemmin, sillä niiden itsenäisen ja jopa hieman kaoottisen luonteensa takia eri julkaisuiden muodolliset sekä ulkoasulliset seikat saattavat poiketa huomattavasti toisistaan. Myös sisältönsä puolesta julkaisuja löytyy laidasta laitaan aina lyhyistä fanijulkaisuista syväluotaaviin taidelehtiin ja aktivistiryhmien poliittisista tiedotuslehtisistä pienen kaveriporukan hovin vuoksi tekemään sarjakuvalehteen.

Jotkut zinet puhuttelevat pieniä marginaaliryhmiä, kun taas toiset tavoittelevat laajempaa yleisöä. Kotikutoinen zine saattaa myös paisua lukijakunnaltaan ja levikiltään todelliseksi aikakauslehdiksi omine mainoksineen, julkaisijoineen sekä julkaisuaikatauluineen. Toiset taas ovat olemassa lukijoiden miellyttämisen sijaan tekijöidensä luovien impulssien tyydyttämistä varten. (Clifford, Venne, 2008.)

Vuonna 2012 paperiversionsa lopettanut Miasma-aikakauslehti aloitti taipaleensa 1990-luvun alussa metallimusiikkiin keskittyvänä omakustanteisena fanijulkaisuna (Rumba.fi, 2015.). Tämä toimii mielestäni hyvänä kotimaisena esimerkkinä siitä, kuinka pienestä lähtenyt zinejulkaisu saattaa suosionsa myötä paisua kokonaisvaltaiseksi aikakauslehtijulkaisuksi. Kuvassa 1 esimerkki Miasma-aikakauslehden kannesta, numero 4/2010.

Kuva 1. Miasma-aikakauslehden kansi, numero 4/2010 .

”They touch on sex, music, politics, television, movies, work, food, whatever. They’re Tinkertoys for malcontents. They’re obsessed with obsession. They’re extraordinary and ordinary.” (Rowe, 1997.)

Lainaus kuvaa mielestäni hyvin opinnäytetyötäni tehdessä saamaani kuvaa zinejulkaisuista. Aihepiiriltään ne voivat käsitellä kaikkea maan ja taivaan väliltä, jotkut niistä ovat pieniä ja lyhyitä, kun taas toisten elinkaari saattaa ulottua kolmelle vuosikymmenelle sivumäärien liikkuesssa useissa sadoissa.

2.2 Historiasta lyhyesti

Koen tarpeelliseksi avata hieman zinekulttuurin historiaa, sillä koen sen tuovan lisää perspektiiviä aiheeseen ja helpottavan kulttuurin monimuotoisuuden ymmärtämistä.

Zinekulttuuria on ilmennyt eri muodoissaan ympäri maailmaa, eräänlaiseksi zinekulttuurin muodoksi voidaan katsoa Kiinan 1978 – 1979 demokratiamuuriliike, jolloin kansalaiset liimailivat kommunistihallintoa kritisoivia julisteita sekä muita poliittisia kannanottoja Pekingin Xidan –kaupunginosassa sijainneeseen tiilimuriin (The Public, 2015). Erilaisia pamfletteja ja pienjulkaisuja on kiertänyt eri muodoissa kädestä käteen jo paljon tätä aiemmin. Keskityn tässä tutkielmassa kuitenkin tyypillisempiin alakulttuuri- ja tee se itse-henkisiin zineihin, joiden alku varsinkin kotimaisten pienjulkaisujen kannalta löytyy punk- ja vaihtoehtokulttuurin noustessa kansan suosioon 1970-luvulla.

1970-luvun loppupuolen ja 1980-luvun punk–skenen myötä erilaisia fanzinejä ja muita kulttuuriin liittyviä pienjulkaisuja alkoi ilmestymään runsain mitoin. Yksi aikansa tunnetuimmista suomalaisista punk-kulttuuriin keskittyvistä fanijulkaisuista oli vuosina 1977-1980 ilmestynyt Hilse. Hilse oli suurimmaksi osaksi tehty käsin, lehden ulkoasu sisälsi paljon leikkaa ja liimaa tyylillä tehtyjä tussilla kirjoitettuja aukeamia sekä runsaasti käsin piirrettyjä kuvituksia (Miettinen, 2008). Tehokas tilankäyttö oli myös tavanomaista, tyhjäksi jääneet marginaalit saatettiin piirtää täyteen kuvituksia tai niihin saatettiin liimata erilaisia lehtileikkeitä täytteeksi. Tämänkaltainen käsintehty leikkaamalla ja liimaamalla toteutettu visuaalinen tyyli on hyvin tyypillinen aikansa pienjulkaisuille. Kuvissa 2 - 5 esimerkkejä 70- ja 80-lukujen suomalaisista pienjulkaisuista.

Lehtiä tehdessä tärkeimpiä lähtökohtia olivat omat mieltymykset sekä halu saada oma äänensä kuuluviin. (Paakkinen, 2015)

1970-1980-lukujen pienlehtikulttuuri ja niiden tekijöiden yhteisö oli melko sekalainen ja hajallaan. Tekijöiden välinen yhteydenpito toimi postin välityksellä, ja omia lehtiä mainostettiin tilaajille muissa pienlehdissä, aikakauslehdissä kuten Soundi ja Musa sekä lentolehtisillä ja erilaisissa tapahtumissa (Karppinen ; Nygren, 2015). Myös lehtien vaihtaminen tekijöiden kesken oli tavanomaista (Paakkinen, 2015).

Kuva 4 ja 5. Törky-pienjulkaisun kansi, numero 4/1979 sekä Fani-pienjulkaisun kansi, numero 1/1981. Lehdestä leikatuin kirjaimin tehdyt otsikkotyylit sekä käsin piirretyt kansikuvat olivat myös tavanomaisia ratkaisuja aikansa zinejulkaisuissa.

3 Suomalainen zinekulttuuri

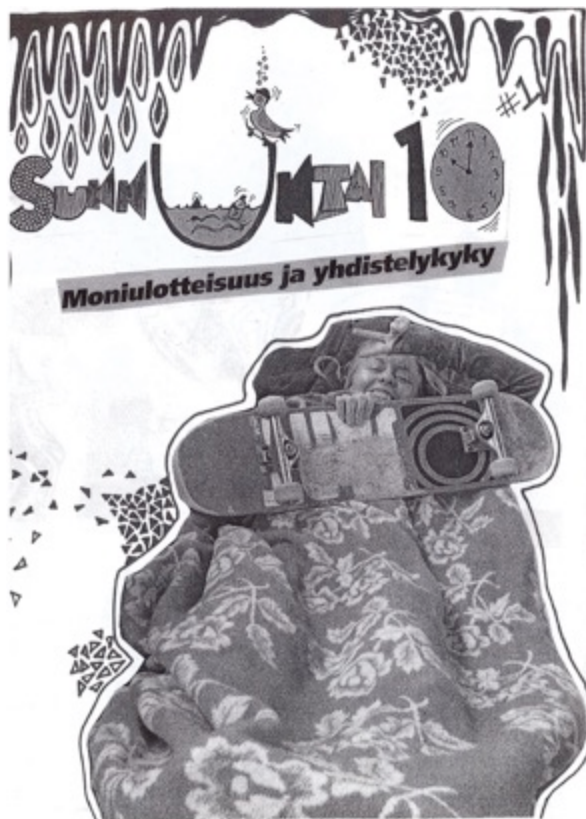
Kartoittaessani 2010-luvun suomalaista zinekenttää huomasin, että erilaisia pienjulkaisuja löytyy eri tyylilajeista ja eri genreistä enemmän kuin aluksi uskoinkaan. Pelkästään erilaisia rullalautailuun sekä punk- ja hardcore-kulttuureihin liittyviä fanijulkaisuja löytyi pelkällä pintaraapaisulla jo puolisen tusinaa. Sen lisäksi julkaisuja löytyi eri aiheista laidasta laitaan, joista esittelen tässä luvussa muutamia.

Zinejulkaisuiden epävirallisen luonteen takia osasta julkaisuja on vaikea löytää muuta tietoa nimen lisäksi. Joskus jopa julkaisuvuosi jää vähintäänkin arvailujen varaan. Myös tilaaminen saattaa osoittautua yllättävän haastavaksi. Useimmiten tekijät tekevät lehteen nimimerkkien takaa ja välillä zinen yhteystietoina toimiva sähköpostiosoite löytyy jonkun toisen lehden sisäsivuilta tai jonkun internet-foorumien keskustelusta. Tämän lisäksi myös pienet painosmäärät ja rajattu saatavuus vaikeuttavat lehtien tilaamista: lehti on saattanut olla loppuunmyyty jo parin kuukauden päästä julkaisusta.

Rullalautailukulttuuri näyttää olevan suomen zinekentällä varsin kattavasti edustettuna, tästä esimerkkinä toimiva Paavo sanomat julkaisi ensimmäisen numeronsa vuonna 2014. Samaan aiheeseen naisnäkökulmaa tarjoaa niin ikään 2014 julkaistu Sunnuntai 10. Kuvissa 6 ja 7 esimerkit Paavo sanomien sekä Sunnuntai 10:n kansiratkaisuista.

Kuva 6. Paavo sanomat 1/2014. Nykyajan painotekniikat ovat tuoneet värit myös omakustanteisten zinejulkaisujen maailmaan.

Kuva 7. Sunnuntai 10 1/2014

Heavy-musiikkiin keskittyvien omakustanteisten fanijulkaisujen kirjo oli yllättävän laaja. Vuosina 1999 – 2014 toiminut *Quadrivum zine* keskittyi metallimusiikkiin. Lehti sisälsi runsaasti levyarvosteluja, haastatteluja ja muita kulttuurin eri ilmiöihin liittyviä artikkeleita. Loppuvuodesta 2014 julkaistu kuudes ja viimeinen numero "Hell" sisälsi 356 sivua, yli 80 bändihaastattelua sekä kolmen CD-levyn mittaisen kokoelma-albumin (*Quadrivum*, 2014). Myös Sairaus-nimeä kantava, omien sanojensa mukaan satunnaisesti ilmestyvä tee-se-itse zine käsittelee kolmannessa numerossaan erilaisia metallimusiikkiin liittyviä aihealueita (*damned-by-light*, 2014). Näiden lisäksi metallimusiikkigenreen keskittyviä julkaisuja löytyi useita.

Okkultispainotteista henkistä tutkimusta tarjoaa vuodesta 2006 tähän päivään asti toiminut Azazelin tähden julkaisema *Hylätty Kivi*, joka keskittyy omien sanojensa mukaan vasemman käden filosofiaan. *Nebukadnezzar-looshin* toimittaman, vuonna 2012 julkaistun seitsemännän numeronsa teemana on muun muassa tantrinen raamatuntutkimus. (Salakirjat, 2015 ; Azazel, 2015). Kuvassa 8 esimerkki *Hylätty Kivi*-lehden kannesta.

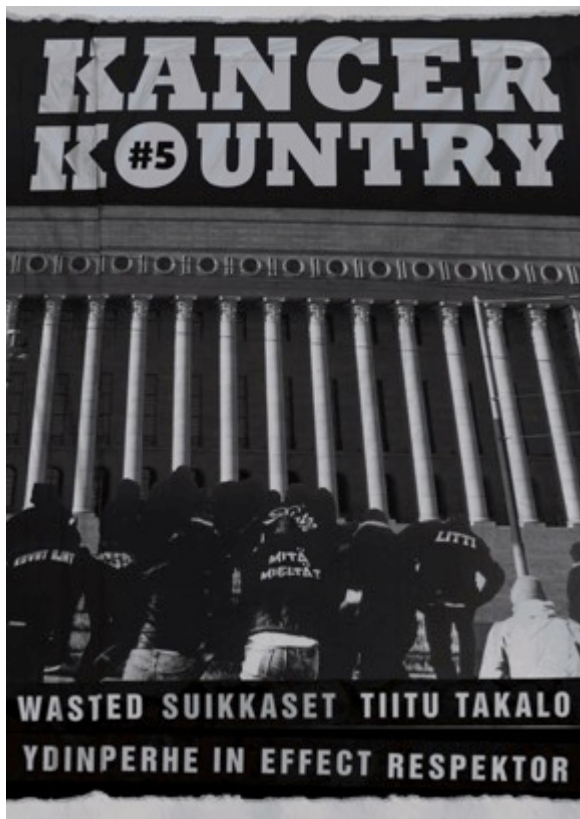

Kuvat 8 ja 9. Hylätty Kivi 7/2012, Suosikki 1/2015.

Alkuvuodesta 2015 julkaistu musiikkiaiheinen Suosikki nimeä kantava zinejulkaisu muistutti sekä sisällöltään että logoltaan Otavamedian vuonna 2012 lakkauttamaa, samaa nimeä kantanutta aikakauslehteä. Tästä syystä kyseisen julkaisu ei kerennyt ensimmäistä numeroaan pidemmälle oikeudet Suosikki-nimeen omistavan Otavamedian vaadittua julkaisun poisvetämistä. (Koppinen 2015; Soundi 2015a; Soundi 2015b.) Kuvassa 9 Suosikki-zinen kansi.

Punk- ja hardcore-kulttuureihin liittyviä pienjulkaisuja löytyi huomattava määrä. Vuonna 2014 viimeisimmät numeronsa julkaisseet Tekken Fuzine sekä 2015 ilmestynyt Kancer Kountry. Kuvassa 10 Kancer Kountryn kansi.

Näiden esimerkkien lisäksi erilaisia ja eri muotoisia zinejulkaisuja löytyy Suomesta viime kolmen vuoden ajalta huomattavia määriä. En koe tarpeelliseksi esitellä tässä niitä kaikkia.

Kuva 10. Kancer Kountry 5/2013.

3.1 Valinnoista yleisesti

Tarjonnan yllättävän runsauden vuoksi päätin valita tarkasteluun kolme tyylillisesti jokseenkin samankaltaista, joskin sisällöltään ja tematiikaltaan erilaista vuosina 2014 ja 2015 julkaistua zineä.

Valintakriteereitani olivat saatavuus, hinta sekä kotimaisuus. Joidenkin mielenkiintoisten zinejulkaisujen saatavuus oli niin heikolla tolalla, etten yksinkertaisesti pystynyt saamaan niitä käsiini joko painoksen loppumisen vuoksi tai toimituksen yhteystietojen puutteen vuoksi. Pysin myös pitämään kokonaisbudjettini mahdollisimman pienenä, osa suuremmista julkaisuista saattoi maksaa jopa 30 euroa joko kulttistatuksensa tai suuren kokonsa vuoksi. Viimeisin kriteereistäni oli kotimaisuus. Koska opinnäytetyöni käsittelee kotimaista pienjulkaisukulttuuria, on loogista, että myös esimerkkeinä käyttämäni zinejulkaisut ovat pääosin kotimaisia. Jouston tässä kriteerissä kuitenkin sen verran, että julkaisut voivat olla tehty yhteistyössä muiden maiden julkaisijoiden kanssa sekä ne voivat olla englanninkielisiä.

3.2 Zinen taittoratkaisut

Seuraavissa luvuissa analysoin kolmen valitsemani pienjulkaisun taitollisia ratkaisuja, typografiaa sekä kuvituksia. En pyri käsittelemään julkaisuiden sisällöllisiä seikkoja muuten kuin niiden ulkoasun puolesta.

3.2.1 Hai Jump 8/2015

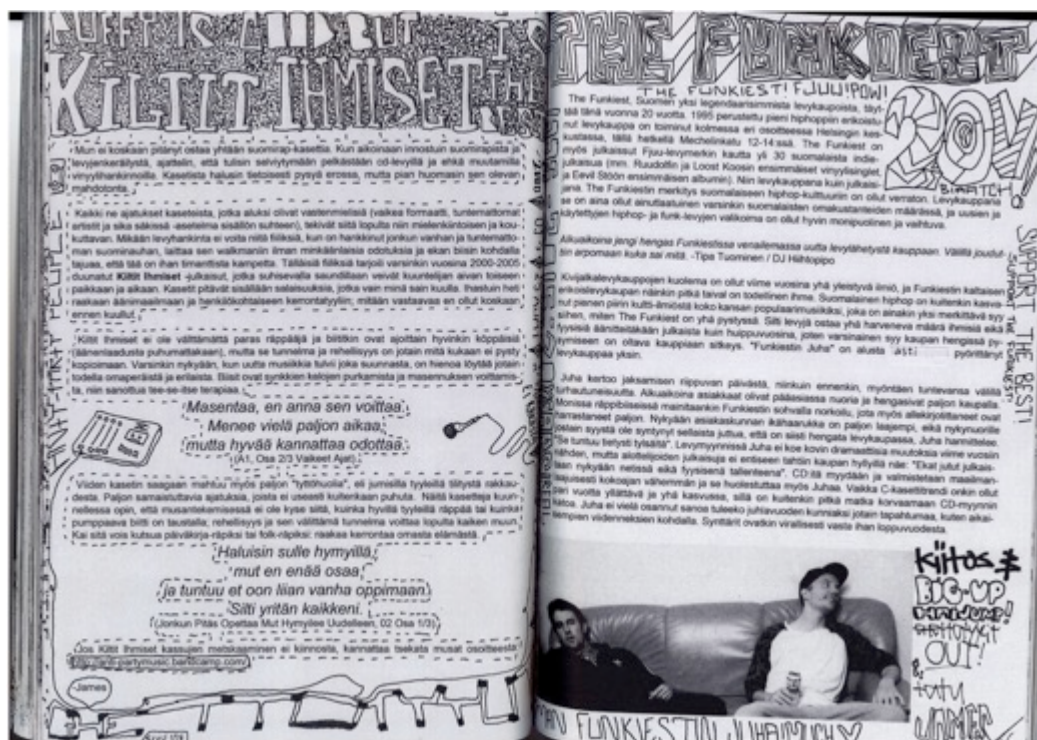
Niin en mä kyllä tiedä kuinka skeittilehti se enää on, tai on koskaan ollut. Joku sano et se on lifestylelehti ja se kuulostaa niin dorkalta, että ehkä se on sitte se. (Järvelin, 2015.)

Kuva 11. (Hai Jump 8/2015)

Hai Jump on suomalainen Pentti Järvelin ja Arsi Kevan vuonna 2010 perustama ensisijaisesti rullalautailuun erikoistunut pienjulkaisu, jota on tähän mennessä ilmestynyt kahdeksan numeroa. Kuvassa 11 tarkastelemani numeron kansi.

Lehden kahdeksas numero A4-formaattiin tehty, 226-sivuinen, pääosin leikkaa ja liimaa-tekniikalla tehty mustavalkoinen pienjulkaisu. Ulkoasultaan lehti seuraa hyvin vahvasti 1970 ja 80-lukujen zinejulkaisujen tyyliä. Suurin osa sivuista on koottu leikkamalla tekstipalstat melko tiukasti rajatuiksi laatikoiksi, jotka on liimattu taittoon yhdessä kuvien kanssa ja sen jälkeen valokopioitu lopulliseksi sivuksi. Lehti sisältää myös runsaasti tussilla tehtyjä mustavalkoisia kuvituksia, joita on zinejulkaisuille tyypilliseen tapaan käytetty niin täyteenä tekstipalstojen seassa kuin otsikoinneissa sekä taustaelementteinä. Kuvassa 12 esimerkkiaukeama Hai Jumpin sisältämästä kuvitustyylistä

Kuva 12. (Hai Jump 8/2015) Runsaat tussikuvitukset ympäröivät eri artikkelikonaisuuksia.

Hai Jumpin palstojen leveydet ja niiden asettelu taitossa vaihtelee eri artikkelien kesken hyvinkin voimakkaasti kuitenkin säilyttäen eräänlaisen kokonaisuuden ja harmonian. Palstoja on yhdellä sivulla harvemmin enempää kuin kolme rinnakkain ja suuret, koko sivun levyiset palstat säilyttävät lehden sisäisen tyylin typografisilla valinnoillaan sekä asettelullaan suhteessa sivun muihin elementteihin.

Typografisesti Hai Jump sisältää runsaasti erilaisia kirjasintyyplejä. Lehden typografiset valinnat voidaan jakaa karkeasti kolmeen eri kategoriaan. Käsien tussattua tekstiä käytetään lehdessä hyväksi eräänlaisena tehokeinona yksittäisissä palstoissa, väliotsikoissa sekä näyttävästi kuvitetuissa pääotsikoissa. Pääteellisiä antiikvakirjaintyypppejä sekä typewriter-tyylisiä kirjaintyypppejä ja niiden eri leikkauksia käytetään leipäteksteissä. Alkuperäiset 70- ja 80-lukujen pienjulkaisut tehtiin digitaalisen tekniikan puutteessa usein joko käsien tussaamalla tai kirjoituskoneella. Pääteellisillä antiikvakirjasintyypeillä pystytään jäljittelemään alkuperäisten kirjoituskoneella tehtyjen pienjulkaisujen visuaalista tyyliä. Antiikvakirjasintyypeillä on kuitenkin etunsa kirjoituskonefontteihin verrattuna paremman luettavuutensa sekä useiden eri leikkaustensa vuoksi. Näin Hai Jumpin tekijät ovat pystyneet jäljittelemään alkuperäisten zinejulkaisujen tyyliä kuitenkin säilyttämään tyylikkään ja selkeän palstarakenteen sekä tekstin luettavuuden. Näiden tyylien lisäksi Hai Jumpissa on käytetty myös pääteettömiä groteskifontteja. Nämä eivät tyyllisesti ole kovinkaan lähellä alkuperäisiä zinejulkaisuja, mutta niiden käyttötavat eri artikkelien sisällä tuovat lehteen modernia tyylikkyyttä. Kuvassa 13 esimerkki Hai Jumpissa käytetyistä pääteettömistä kirjasintyypeistä.

Kuva 13. (Hai Jump 8/2015)

Hai Jump sisältää runsaasti erilaisia kuvituksia, joilla artikkeleihin on luotu elävyyttä ja näyttävyyttä. Kuvituksia on monenlaisia aina tussipiirroksista lehdistä leikattuihin valo-

kuviin ja tekstipätkiin. Osassa artikkeleita lehtileikkeet ja tussipiirroksot on yhdistetty eräänlaisiksi lyhyiksi sarjakuvastripeiksi, jotka yhdessä muun kuvituksen kanssa sitovat artikkelit yhdeksi kokonaisuudeksi. Kuvitusten rooli lehdessä on huomattava, ja ne ovatkin yksi suurin tekijöistä lehden yleisen ilmeen kannalta. Artikkelien typografia, asettelu sekä aihepiirit saattavat erota toisistaan huomattavasti, mutta vahvalla kuvituksella, sekä kuvamateriaalilla ja niiden asettelulla kokonaisuus on saatu nivottua hyvin toimivaksi ja yhtenäiseksi paketiksi. Kuvassa 14 esimerkki Hai Jumpin lehtileikkeitä ja tussausta sisältävästä kuvitustyylistä.

Kuva 14. (Hai Jump 8/2015)

3.2.2 Offense zine 2/2014

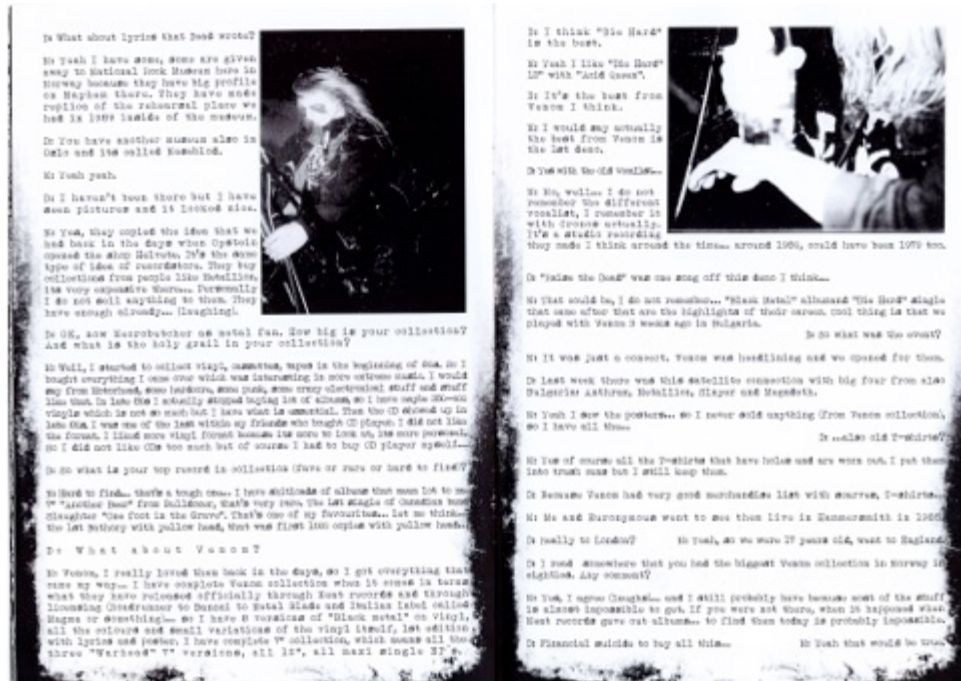
Offense zine on heavy-musiikkiin keskittynyt pienjulkaisu johon on kerätty vanhoja ja osin unohdettuja haastatteluja tunnetuilta ja tuntemattomilta yhtyeiltä vuosien takaa. 52-sivuinen, A4-formaattiin taitettu lehti on kirjoitettu englannin kielellä, ja sen tekijät tulevat Suomen lisäksi Virossa ja Sveitsistä. Kuvassa 15 Offense zinen etukansi.

Kuva 15. (Offense zine, 2/2014) Lehden logo mukailee erilaisten heavy metal-yhtyeiden logotyylejä.

Lehden ulkoasussa on pyritty mukailemaan 1990-luvun fanzinejen alkuperäistä tyyliä, ja sen sisältämät haastattelut on pyritty säilyttämään alkuperäisessä muodossaan mahdollisimman pienin muokkauksin (Gates, 2014). Mustavalkoisessa julkaisussa toistuvat vanhojen pienjulkaisuiden ulkoasulliset teemat. Tekstipalstoja löytyy lehdestä kahdenlaisia. Osa sivuista on taitettu tiukasti rajattuun kahteen tai kolmeen rinnakkaiseen palstaan, kun taas osa koostuu vain yhdestä koko sivun levyisestä tekstimassasta.

Typografisesti lehdessä on hyvin vähän vaihtelua. Paikoin melko voimakkaasti tyylitelty konekirjoitusfontti on käytössä läpi koko julkaisun joitakin yksittäisiä mainoksia lukuun ottamatta. Vaihtelua on kuitenkin saatu aikaiseksi käyttämällä hyväksi negatiivista tekstiä, johon konekirjoitustyylliset fontit sopivat hyvin säilyttäen luettavuutensa pienemmässäkin koossa.

Kuva 16. (Offense zine, 2/2014) Offense zinen konekirjoitusfontilla kirjoitetut palstat täyttävät paikoin koko sivun leveydellään.

Pinta-alaltaan lehti sisältää huomattavasti enemmän tekstiä, kuin muita elementtejä. Haastatteluiden ja muiden artikkeleiden kuvituksina on käytetty rakeisia kuvia yhtyeiden jäsenistä tekstin seassa. Taustalla puhtaan valkoisen sijaan lehdessä on käytetty rakeiseksi teksturoitua taustakuvaa, jota on tekstisisällöstä riippuen käytetty sekä mustana että valkoisena. Marginaaleja koristelee paikoitellen mustat tussikuvitukset, mutta muuten varsinainen, alkuperäisille fanzineille tyypillinen piirretty tai tussattu kuvitus ja tekstaustyylillä on melko pienessä osassa. Kuvituskuvien käyttö on varsin suppeaa bändien omia kansikuvia tai mainoksia lukuun ottamatta. Kuvassa 16 esimerkki Offense zinen sisältämästä taittotyylistä.

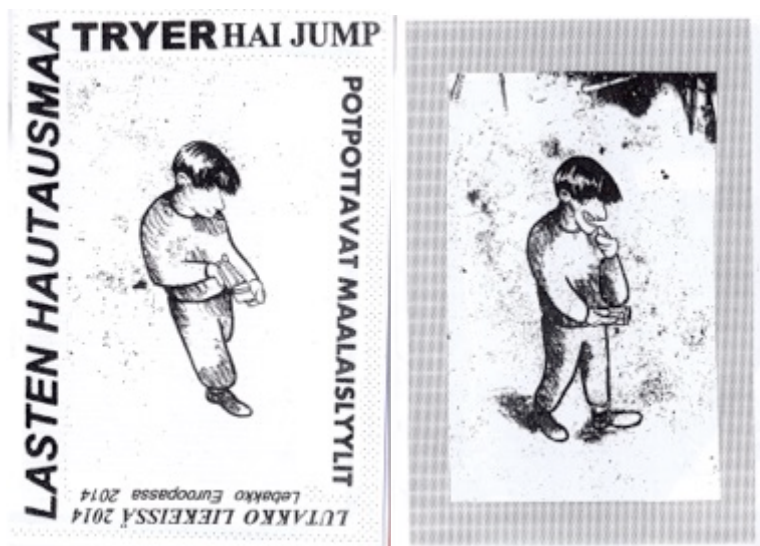
Ulkoasullisesti Offense zine on huomattavasti suppeampi vaihtelultaan ja elementteiltään kuin esimerkiksi edellä mainittu Hai Jump.

3.2.3 PML-Zine Pikakelauksella maailman loppuun 7/2015

Pikakelauksella maailman loppuun eli PML-Zine on tuntemattomaksi jäävän henkilön tai kollektiivin tekemä punk-kulttuuriin ja sen muihin lieveilmiöihin keskittyvä pienjulkaisu. Tämä A5-kokoon taitettu lehti ilmestyy muista poiketen kahdessa osassa. Lehdessä ei ole sivunumeroita, ja muutkin tiedot kuten lehden nimi ja julkaisu vuosi ovat hie-

man hankalasti löydettävissä. Lehden numeroa ei ole nähdäkseen merkitty mihinkään, ja lehden yhteystietoina toimiva sähköpostiosoitekin löytyy vain toisen osan kannen sisäsivulta. Tämä hieman vaikeaselkoinen tapa taittaa lehteä on hyvä esimerkki pienjulkaisukulttuurin hajanaisesta ja epävirallisesta luonteesta. Lehden tekijöiden oma visio ja sanoma menevät käyttäjäystävällisyyden edelle.

PML-Zinen kansiratkaisut ovat näistä esimerkeistä ehdottomasti kaikkein epätaivomaisimmat. Lehden ollessa kaksiosainen on ensisilmäyksellä hieman hankala erottaa, kumpi osista aloittaa lehden. Tarkemmalla tutkiskelulla lukija voi päätellä osien järjestyksen niiden kansissa esiintyvää, purkkaa syövää poikaa esittävästä kuvituksista. Lehden nimi ja vuosiluku löytyy poikkeuksellisesti toisen osan takakannesta. Kansien sisältö koostuu pääosin etu- ja takakansissa esiintyvistä kuvituksista sekä etukansissa sen ympärillä kiertävistä eri artikkelien ja haastattelujen otsikoista, jotka antavat lukijalle esimakua lehden sisällöstä. Kuvissa 17–20 PML-Zinen kansien välillä jatkuva kuvitus.

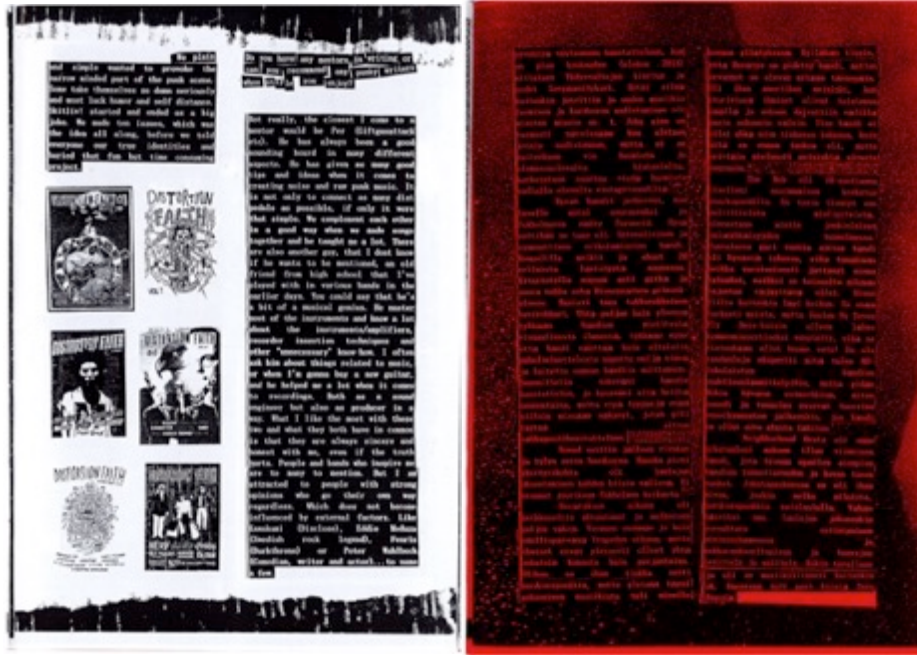

Kuvat 17 ja 18. (PML-Zine 7/2015) Lehden ensimmäisen osan kansikuvituksissa on havaittavissa selkeää kerronnallisuutta.

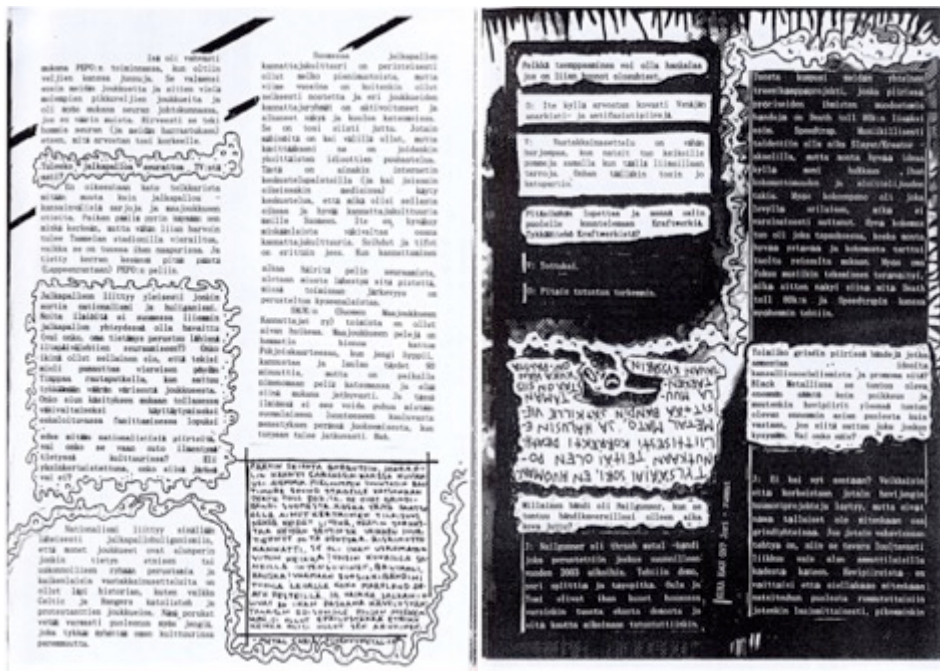
Kuvat 19 ja 20. (PML-Zine 7/2015) Toisen osan synkemmät kansikuvitukset jatkuvat siitä, mihin edelliset jäivät.

Lehden ulkoasu, kuten aikaisemmatkin esimerkit seuraa hyvin vahvasti 70 –ja 80-lukujen pienjulkaisujen tyyliä. Tekstipalstoja löytyy sivuilta useimmiten kaksi rinnan. Palstat ovat usein rajattu tiiviiksi laatikoiksi, ja paikoitellen jopa yksittäiset tekstirivit on leikattu ja liimattu päällekkäin luoden hyvin voimakkaan tee se itse –tunnelman, joka kantaa läpi koko julkaisun. Mustavalkoisia sivuja on koristeltu erilaisin tussikuvituksin, erilaisilla tulostetuilla tekstuureilla sekä muista julkaisuista otetuin leikkein. Erilaiset kuvitukset ja leikkeet sijoittuvat usein lehden marginaaleihin, mutta niitä löytyy myös paikoin tekstipalstojen alta sekä väleistä. Lehden sisältämät valokuvat ovat suurelta osin tyylitelty hyvin rakeisiksi sekä kontrastiltaan vahvoiksi. Muista esimerkeistä poiketen osa PML-Zinen aukeamista on painettu värillisille papereille. Kuvissa 21 ja 22 esimerkkejä PML-Zinen leikkaa ja liimaa-tyylisestä taitosta.

Kuvat 21 ja 22. (PML-Zine 7/2015) Valokopiokoneella tehty taitto luo oman tunnelmansa lehden sivuille, värilliset sivut mustavalkoisten seassa ovat mielenkiintoinen yksityiskohta.

Typografialtaan PML-Zine koostuu pääosin kirjoituskonefonteista, joita on käytetty hyväksi suurimmassa osassa tekstipalstoja. Osa teksteistä sekä otsikoista on vanhojen zinejulkaisujen tyyliä kunnioittaen kirjoitettu käsin, ja osa on tehty leikkaa ja liimaatekniikalla ottamalla muista lehdistä valmiita tekstileikkeitä ja niitä yhdistelemällä.

Kuvat 23 ja 24. (PML-Zine 7/2015) Lehden ensimmäisen osan vaaleat sävyt eroavat huomattavasti lehden toisen osan paljon tummemmasta yleisilmeestä.

Lehden kaksiosaisuus on otettu lehden taitossa huomioon, ja sen huomaa eri osien ulkoasullisten elementtien tyyleissä ja yleisessä tunnelmassa. Lehden ensimmäinen osa on taitoltaan selkeästi vaaleampi ja ilmavampi. Lehden jälkimmäinen osa sen sijaan on selkeästi edeltäjänsä tummempi ja synkempi jo kannestaan lähtien. Sen sisä-sivut koostuvat hyvin voimakkaista ja tummista kuvituksista sekä negatiivitekstistä. Suurin osa sivuista on taustaltaan mustia tai hyvin tummia, ja vaaleammillakin sivuilla vähintään tekstilaatikot ovat taustaltaan mustia. Kuvissa 23 ja 24 esimerkkejä lehden ensimmäisen ja toisen osan eroista.

3.3 Yhteenveto vertailusta

Vaikka valitsemani pienjulkaisut ovat aihepiiriltään paikoitellen hyvinkin toisistaan poikkeavia, on silti kaikissa tarkastelemissani pienjulkaisuissa havaittavissa monia yhtäläisyyksiä, jotka osaltaan kertovat suomalaisen zinekultuurin tyyllisestä kehityksestä sekä kulttuurissa yleisesti vallitsevista normeista. Kaikissa valitsemisani zineissä on havaittavissa selkeä tee se itse –mentaliteetti. Kaikki esimerkit on tehty mustavalkoisina, ne sisältävät paljon leikkaa ja liimaa -tyylillä tehtyjä taitollisia elementtejä sekä käsin tehtyjä kuvituksia ja tekstipalstoja. Kaikkia lehtiä yhdistää myös runsas typewriter eli kirjoituskonetyylisten fonttien käyttö.

Näiden esimerkkien perusteella voimme päätellä, että vaikka zinekultuuri yleisesti ottaen on erittäin monimuotoinen ja vailla minkäänlaisia ulkoasullisia rajoituksia, ovat pienjulkaisujen tekijät paikoitellen tehneet tietoisesti lehtiensä ulkoasuista vanhoja, alkuperäisiä zinejulkaisuja mukailevia.

4 Case Äkräs

Opinnäytetyöni projektiosassa tarkoitukseni on suunnitella omaa silmäni miellyttävä pienlehti. Tarkoitukseni ei ole tehdä täysin sisällöltään painovalmista julkaisua, vaan keskityn työssäni vain lehden ulkoasullisiin seikkoihin. Tarkoitukseni onkin luoda eräänlainen visuaalinen pohja, jonka ympärille lehti on helppo rakentaa sisällöllisesti.

Perehdyn seuraavissa luvuissa lehden taittoon yleisesti ja pohdin, kuinka pystyn luomaan oman visioni mukaisen pienlehden, joka on ilmeeltään, kuvitukseltaan sekä typografialtaan sekä visuaalisesti miellyttävä että samalla myös alkuperäisiä 70 – ja 80-lukujen pienlehtiä ja niiden tyyliä kunnioittava.

4.1 Lehden perussuunnittelu

Lehden perussuunnittelulla tarkoitetaan julkaisun lähtökohtien kartoittamista ja sen ulkoasun muotoilun suunnittelemista ennen varsinaisen taittotyön aloittamista. Kun lähdetään tekemään täysin uutta julkaisua, on sen teossa mietittävä joukko erilaisia vähimmäisehtoja, jotka lehden tulee täyttää. Kenelle lehteä tehdään, mikä on lehden tarkoitus ja millainen lehti on? (Rantanen, 2007, 202-203). Nämä ovat muutamia esimerkkikysymyksiä, joihin paneudun tehdessäni oman julkaisuni suunnittelua. Koska teen lehteä lähinnä itseäni vuoksi epäkaupalliseen tarkoitukseen, en lähde kartoittamaan tarkemmin kilpailijoita tai rahoitusta.

4.1.1 Aihe ja kohderyhmä

If there's no message, no story, no idea, no narrative, no useful experience to be had, it's not graphic design (Samara, 2007, 10).

Lehden aihetta olin pohtinut jo pitkään ennen kuin ajatus opinnäytetyöstä oli edes muotoutunut päässäni varteenotettavaksi suunnitelmaksi. Kiinnostukseni erilaisia alakulttuurisia ilmiöitä, heavy metal-musiikkia sekä erilaisia mystisiä ja okkulttisia asioita kohtaan johtivat lopulta siihen, ettei lehden aiheen valinta lopulta ollut kovinkaan hankala päätös.

Kohderyhmän määrittäminen helpottaa julkaisun suunnittelemista ja auttaa sisällön räätälöimisessä yksilökohtaisemmaksi (SPYM, 2011). Koska yleisesti ottaen zinejulkaisut eivät ole voittoa tavoittelevia, jää usein kohderyhmän pohtiminen vähemmälle huomiolle kuin esimerkiksi kaupallisten aikakauslehtien toimituksissa.

Pohtiessani tulevan zinejulkaisuni kohderyhmää tuli minun ensiksi vastata kysymyksen miksi? Jotta tiedän, kenelle tekisin lehteäni, tulee minun ensin tietää, miksi teen

sitä. Koska teen lehteä omaksi ilokseni aiheista, jotka minua kiinnostavat, ei kohderyhmän miettiminen ollut erityisen haastavaa.

Näillä eväillä lehteni kohderyhmäksi muodostuivatkin noin 20-35 vuotiaat nuoret aikuiset jotka ovat kiinnostuneet heavy- ja punk-musiikin ohella erilaisista okkulttisista ilmiöistä sekä mystiikasta.

4.1.2 Nimi

Lehden nimi on perustellusti tärkein yksittäinen sana. Siitä on hyvä aloittaa visuaalinen suunnittelu. (Rantanen 2007, 204.)

Lehden perusidean ja kohderyhmän selkeytyessä ryhdyin pohtimaan pienjulkaisulleni nimeä. Lehden aihepiirin pyöriessä hyvin vahvasti heavy–musiikin ja erilaisten mytologisten sekä okkultististen marginaalialueiden parissa on myös lehden nimen kuvastettava julkaisun sisältöä. Kiinnostukseni suomalaiseen mytologiaan ja historiaan vaikutti nimen valintaan, ja muutamien eri vaihtoehtojen joukosta nimeksi valikoitui Äkräs.

Äkräs oli suomalaisessa mytologiassa hedelmällisyyden jumala. Mikael Agricolan epäjumalien luettelossa Äkräs koettiin myös nauriiden, papujen, herneiden, kaalin, pellavan sekä hampun jumalaksi. (Wikipedia, 2015.) Nimi kuvastaa mielestäni riittävän hyvin lehden yleistä ilmapiiriä ja sen tyylillisiä seikkoja. Suomalainen muinaisusko ja muinaisuskot yleisesti ottaen ovat hyvin usein koti- ja ulkomaisessa metallimusiikissa toistuvia teemoja. En myöskään löytänyt Äkräs–nimellä muita julkaisuja tai teoksia.

4.1.3 Logo

Lehden muotoiltu nimi, eli logo on julkaisun tärkein yksittäinen käsite, ja se symbolisoi kaikkea, mitä lehti edustaa (Rantanen 2007, 98). Logon määritellessä voimakkaasti lehden identiteettiä koin, että siitä on hyvä aloittaa zinen perusilmeen suunnittelu. Tästäkin omat mieltymykseni ja kiinnostuksen kohteeni olivat hyvin suuressa roolissa.

Koska suunnittelemani pienlehden aihe pyörii hyvin pitkälti erilaisten heavy metal-musiikkiin ja okkultismiin liittyvissä asioissa, lähdin suunnittelemaan logoa näiden aiheiden pohjalta. Katselin referenssimateriaaleina erilaisten heavy metal-yhtyeiden ja

muiden alakulttuurivaikutteisten sivustojen ja ihmisten henkilökohtaisia logoja. Näistä esimerkkejä kuvissa 25 – 27.

Kuvat 25 - 28. Erilaisia heavy-vaikutteisia logoja. (wikipedia, 2015a ; 2015b ; 2015c ; scottmove.tumblr.com, 2015)

Lopullisen logosuunnitelmaan otin vaikutteita länsimaisesta kalligrafiasta sekä edellä mainituista heavy metal-logoista. Piirsin logon ensin käsin paperille, minkä jälkeen skannasin sen digitaaliseen muotoon ja tein lopulliset muokkaukset ja hienosäädöt tietokoneella. Zinejulkaisuiden ollessa suurimmaksi osaksi mustavalkoisia suunnittelemani logon tarkoitus on toimia sekä mustana valkoisella taustalla, että valkoisena mustalla taustalla. Kuvassa 28 ensimmäisiä logosuunnitelmia. Kuvassa 29 lopullinen vektoroitu logo.

Kuva 29. Alkuperäinen tussattu hahmotelma logosta.

Kuva 30. Lopullinen vektoroitu versio logosta.

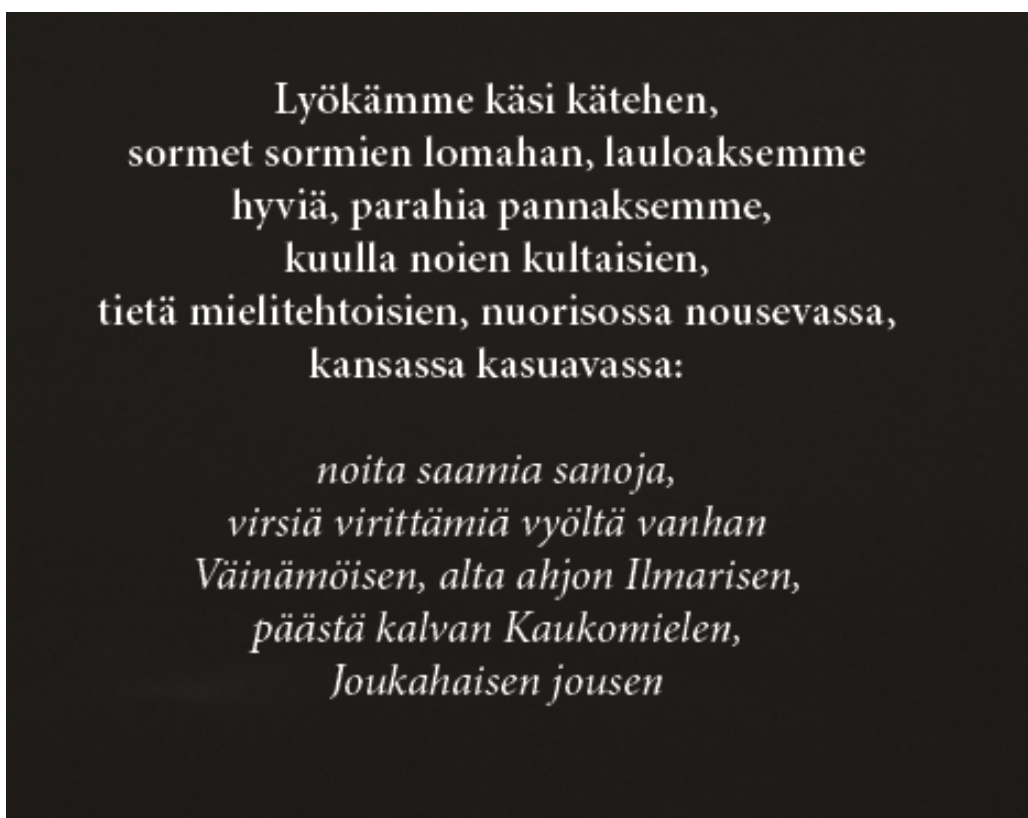
4.1.4 Typografia

Typografiset valinnat vaikuttavat lehden luettavuuteen. Erilaiset kirjasintyypit ovat luettavuudeltaan erilaisia, ja niiden erilaiset koko, muoto ja vahvuuskontrastit luovat lehdelle ominaisen tyylin ja rikastuttavat sen sisältämää informaatiota. Typografiset valinnat jäsentävät lehden sivut helposti hahmotettaviksi kokonaisuuksiksi, ja niiden kontrastierot luovat sivulle hierarkian joka opastaa lukijan erottamaan eriarvoiset tekstielementit toisistaan. (Rantanen, 2007, 105, 108-110.)

Valitessani kirjaintyyppejä lehteäni varten minun tuli ottaa huomioon erilaiset tarpeet, joita taitolliset elementit vaativat lehden typografialta. Miten säilyttää lehden luettavuus ja selkeys kuitenkin pysyen jossain määrin uskollisena alkuperäisten zinejulkaisuiden ulkoasuille sekä typografisille tyyleille?

Onnistuneen lehtitaiton aikaansaamiseen riittää kaksi tai kolme erilaista kirjainperhettä. Yksittäinen kirjainperhe eri leikkauksineen voi jo itsessään olla tarpeeksi monipuolinen julkaisun erilaisten tarpeitten kannalta, toisen tai kolmannen kirjainperheen voi lisätä luomaan tekstuuria ja vaihtelua, mutta sitä suurempi määrä saattaa väsyttää tai häiritä lukijaa liiaksi. (Samara 2007, 14.)

Suunnitellessani lehteä päädyin käyttämään kolmea eri kirjainperhettä. Koska suunnitelen ja taitan lehden käyttämällä moderneja työkaluja, pyrin erilaisilla kirjaintyypeillä ja niiden vaihtelulla saamaan taittoon enemmän alkuperäisten zinejulkaisuiden tyylistä paikoitellen jopa hieman sekavaa ja kaoottista tunnelmaa. Vaikka pyrinkin pysymään jossain määrin uskollisena 1970- ja 80-lukujen zinejulkaisuille, en kuitenkaan aio kopioida niiden tyyliä täysin, vaan tarkoitukseni on luoda omaa silmääni miellyttävä julkaisu. Tästä syystä jätän taitosta pois muista lehdistä leikatut leikkeet sekä käsin kirjoitetut tekstipalstat. Leipätekstinä toimiva päätteellinen antiikvakirjaintyyppi Minion Pro helpottaa tekstin lukemista ja omalta osaltaan hieman muistuttaa ulkoasultaan kirjoituskonetyylisiä kirjaintyyppejä. American Typewriter kirjainperheen eri leikkaukset mallillisesti käytettynä tuovat vaihtelua lehden ulkoasuun ja muistuttavat omalta osaltaan alkuperäisten zinejulkaisujen visuaalisia ratkaisuja. Näiden lisäksi käytän Cooper Std kirjainperheen leikkauksia otsikkotyyleissä sekä erilaisissa nostoissa, joissa ne luovat vahvuudellaan selkeän hierarkian muiden lehden kirjaintyyppien kanssa. Kuvissa 30–32 esimerkkejä valitsemistani kirjaintyypeistä.

Kuva 31. Minion Pro kirjainperheen leikkaukset Semibold ja Medium Italic toimivat sekä mustalla, että valkoisella pohjalla leipätekstinä (Semibold) sekä kuvateksteinä (Medium Italic).

Mieleni minun tekevi, aivoni ajattelevi lähteäni laulamahan, saa'ani sanelemahan, sukuvirttä suoltamahan, lajivirttä laulamahan. Sanat suussani sulavat, puhe'et putoelevat, kielelleni kerkiävät, hampahilleni hajoovat.

Veli kulta, veikkoseni, kaunis kasvinkumppalini! Lähe nyt kanssa laulamahan, saa kera sanelemahan yhtehen yhyttyämme, kahta'alta käytyämme! Harvoin yhtehen yhyimme, saamme toinen toisihimme näillä raukoilla rajoilla, poloisilla Pohjan mailla.

Lyökämme käsi kätehen, sormet sormien lomahan, lauloaksemme hyviä, parahia pannaksemme, kuulla noien kultaisien, tietä mielitehtoisien, nuorisossa nousevassa, kansassa kasuavassa: noita saamia sanoja, virsiä virittämiä vyöltä vanhan Väinämöisen,

Kuva 31. American Typewriter kirjainperheen leikkaukset Bold, Regular ja Light.

Veli kulta, veikkoseni, kaunis kasvinkumppalini!

***Lähe nyt kanssa laulamahan,
saa kera sanelemahan yhtehen
yhyttyämme, käytyämme!***

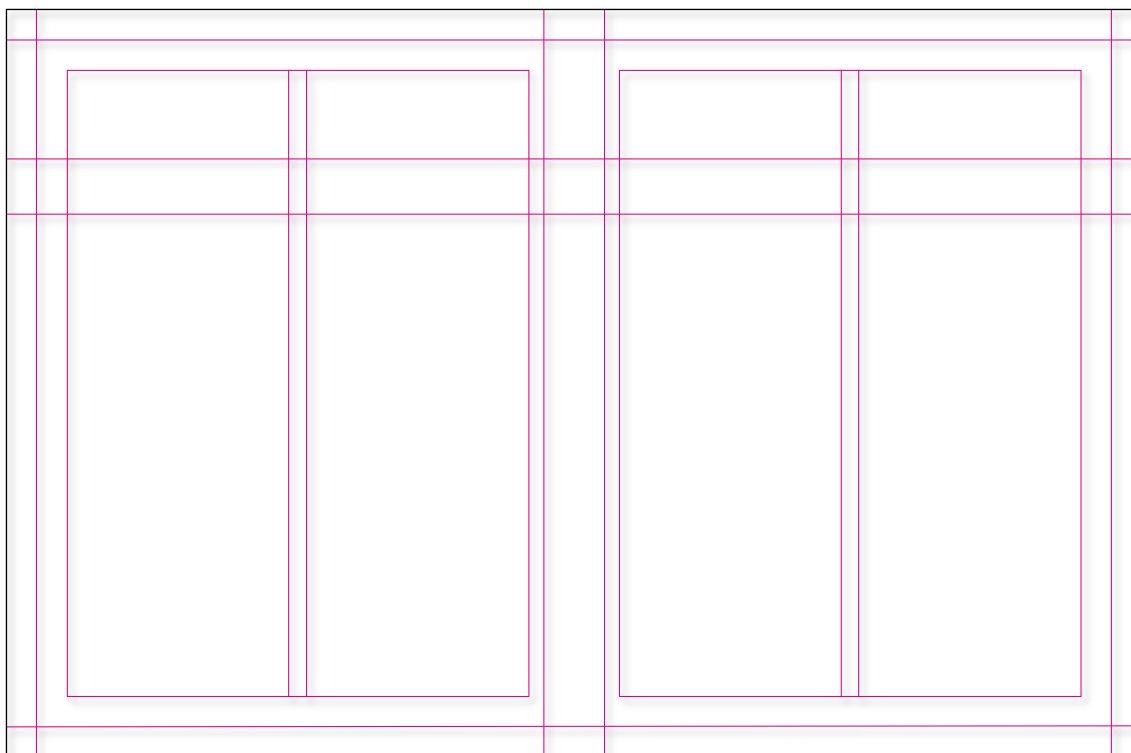
Kuva 32. Cooper Std kirjainperheen leikkaukset Black ja Black Italic.

4.2 Taitto

Suunnitellessani Äkräs zinen taittoa, oli ensisijaisesti lähtökohtanani luoda omaa silmääni miellyttävä visuaalinen kokonaisuus joka ulkoasullaan viestittää lehden sisällön ja sen teeman onnistuneesti lukijalle. Toisekseen pyrkimyksenäni oli välittää lehden sisältämä viesti selkeänä ja hyvin luettavana pakettina. Nämä asiat mielessäni lähdin luomaan taittoa lehdelle joka toteuttaa omaa visiotani, sekä pysyy jollain tapaa uskollisena zinejulkaisujen historiallisille juurille.

4.2.1 Gridipohja

Gridi on erilaisista apuviivoista muodostuva ruudukko joka määrittelee lehden sivukoon, tekstipalstojen leveydet, palstavälit sekä muut tärkeät mitat. (Rantanen, 2007, 183) Suunnitellessani zineni gridipohjaa pyrin pitämään sen mahdollisimman yksinkertaisena. Zinejulkaisujen ulkoasulliset ratkaisut ovat paikoin hyvinkin rönsyileviä ja vapaamuotoisia. Tästä syystä päätin pitää oman gridipohjani lähinnä suuntaa antavana ohjenuorana jonka tarkoituksena ei ole määrittää täsmällisesti jokaisen kuvan ja tekstelementin omaa paikkaa. Kuvassa 33 Äkräs zineen suunnittelemani gridipohja.

Kuva 33. Yhden aukeaman gridipohja.

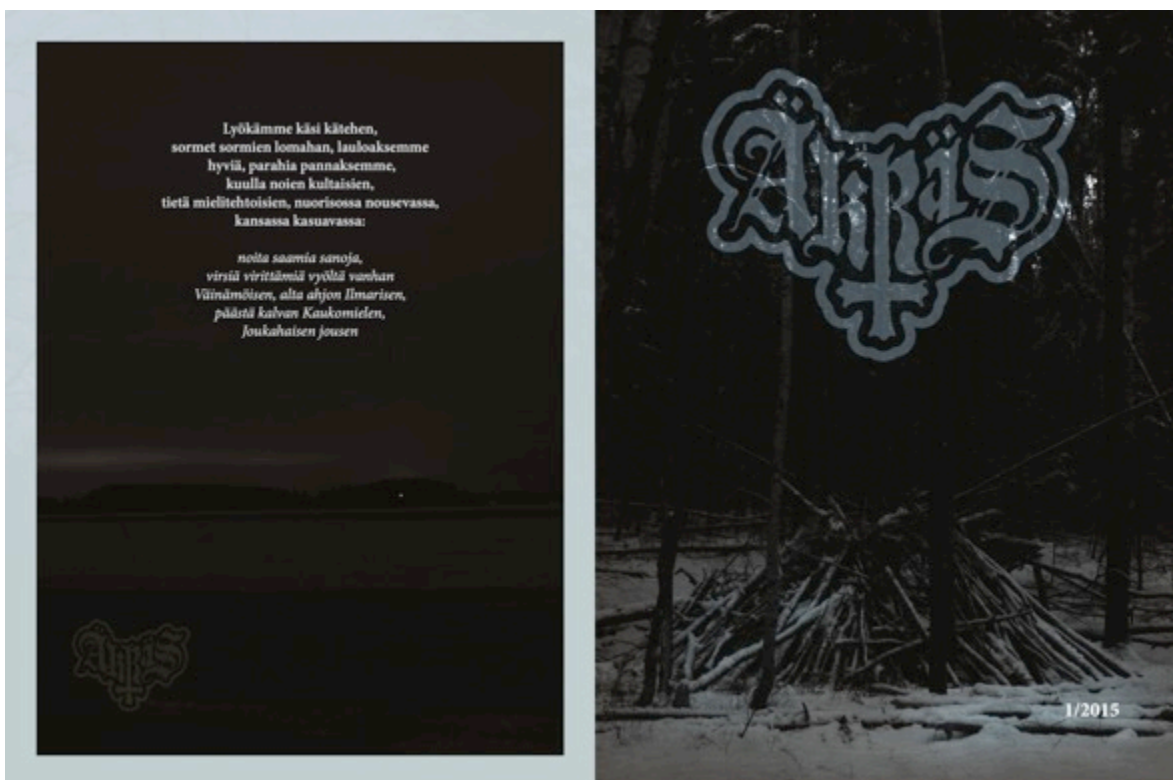
Lehteni sivukooksi päätin valita 190 x 250 mm. Tämä hieman A4-kokoa pienempi formaatti istuu mielestäni hyvin käteen ja kokonsa puolesta mahtuu helposti esimerkiksi laukkuun tai rullalle taskuun. Gridejä suunnitellessani lehden marginaalit ja palstaleveydet olivat lehteni suunnittelun kannalta tärkeimmät elementit. Päätin, että 19 x 25 cm sivukokoon sopisi parhaiten joko yksi tai kaksi palstaa marginaaleineen. Marginaaleja halusin käyttää sekä lehden ulkoreunoissa sekä tekstipalstojen ulkoreunoissa sillä se mielestäni tuo lehden ulkoasuun selkeyttä sekä se myös mielestäni sopi hyvin valitsemaani kuvamateriaaliin. Kuvassa 34 esimerkki yhden aukeaman taitosta, jossa näkyy sivujen marginaalit, palstaleveydet sekä tekstiasettelut.

Kuva 34. Gridipohjaan lisätyt taustaelementit sekä tekstipalstat.

4.2.2 Kansi

Kansi on perustellusti lehden tärkein sivu. Sen tarkoituksena on myydä lehti lukijalle ja toimia lehden kasvoina jotka vaikuttavat lehdestä syntyviin mielikuviin. (Rantanen, 2007, 85) Toisin kuin aikakauslehtimaailmassa, zinen kannen ei välttämättä tarvitse toimia markkinoinnin ensisijaisena välineenä vaan se voi kaupallisen tarkoituksen sijaan kuvastaa tekijänsä sielunmaisemaa ja mieltymyksiä. Tahdoin pitää suunnittelemani zinejulkaisun kannen mahdollisimman yksinkertaisena sekä tunnelmallisena. Halusin myös, että se kuvamateriaalinsa ja yleisen tunnelmansa puolesta myös kuvastaa heavy metal-kulttuurin ominaisia piirteitä. Kuvassa 35 Äkräs zinen kannot.

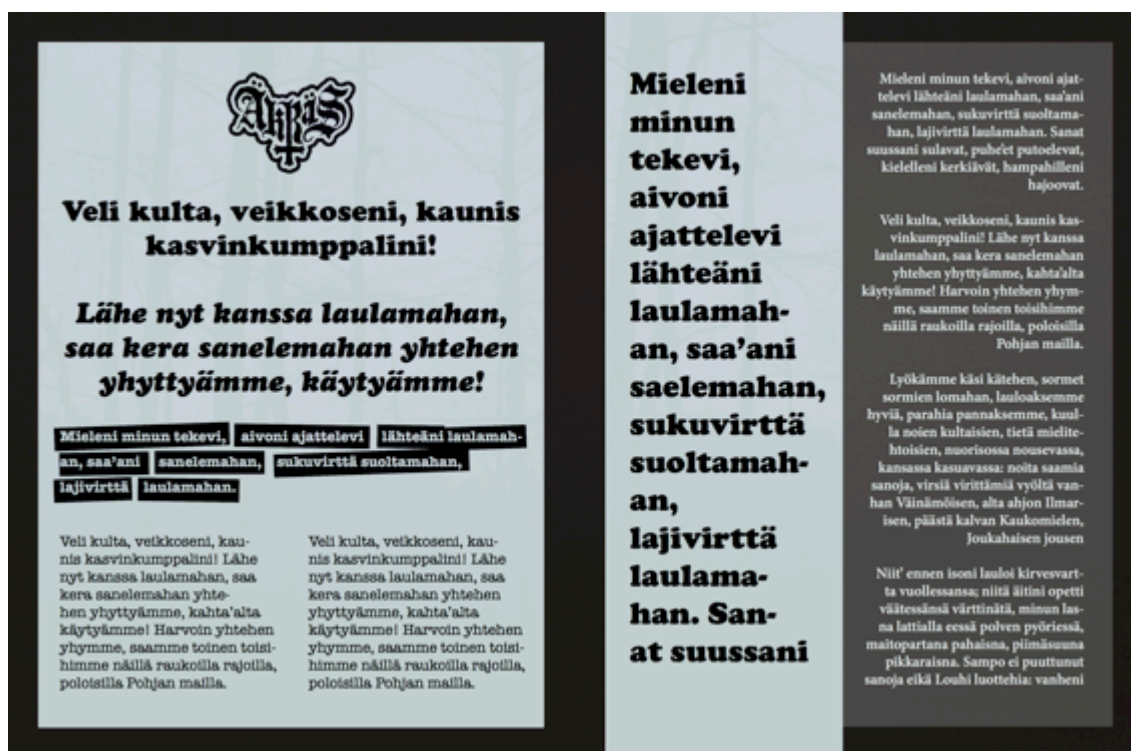
Kuva 35. Äkräs zinen kannet järjestyksessä takakansi, etukansi.

Kanteen ottamani valokuvat Suomen talvisesta luonnosta kuvastavat mielestäni hyvin lehden okkulttisiin ja heavy metal-painotteisiin teemoihin. Myös Suomen luonnosta ja muinaisuskosta ammennettu nimi Äkräs nivoutuu voimakkaasti yhteen luontokuvien kanssa.

4.2.3 Tekstipalstat ja visuaaliset elementit

Typografian, gridipohjan ja visuaalisten elementtien hahmottuessa tuli ne yhdistää hierarkisesti toimivaksi ja selkeäksi paketiksi, joka kiinnittää lukijan mielenkiinnon ja joka myös visuaalisuudellaan miellyttää lukijaa. Käytin tekstipalstoissa valmiin tekstimateriaalin puutteen vuoksi otteita Elias Lönnrotin Kalevalasta.

Kuvassa 35 on esimerkkiaukeama lehden taitosta, jossa on gridipohjan lisäksi huomioitu erilaisten kirjaintyyppien hierarkiset suhteet, palstaleveydet sekä muut visuaaliset elementit. Cooper Std kirjainperhe toimii aukeaman ingressissä sekä nostossa. Leipäteksteinä toimivat American Typewriter sekä Minion Pro kirjainperheet toimivat eri leikkauksineen sekä mustalla, että vaalealla pohjalla.

Kuva 35. Äkräs zinen esimerkkiaukeama.

Puhtaan valkoisen taustan sijaan päädyin käyttämään haalean sinistä metsätekstuuria sekä harmaita väripintoja. Nämä lehden jo etukannesta lähtien löytyvät värit sitovat lehden teemaltaan yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Sivun tekstipalstoissa satunnaisesti käytetyt laatikoinnit yksittäisten sanojen ympärillä muistuttavat omalta osaltaan alkupe- räisten 1970- ja 80-lukujen zinemaailmasta tuttuja leikkamalla ja liimaamalla tehtyjä tekstipalstoja.

5 Yhteenveto

Opinnäytetyössäni kartoitin hieman zinekulttuurin historiaa, suomalaisten zinejen nykyistä tasoa, sekä niiden ulkoasullisia ratkaisuja. Projektiosassa tein visuaalisen suunnitelman Äkräs-nimisestä zinejulkaisusta, jonka on tarkoitus muotoutua valmiiksi julkaisuksi joskus lähitulevaisuudessa.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli valmistumisen lisäksi tutustua suomalaisten zinejulkaisujen taitollisiin ja visuaalisiin ratkaisuihin. Projektiosassa tavoitteenani oli luoda visuaalinen suunnitelma omaa silmääni miellyttävästä zinejulkaisusta. Julkaisuiden ja

niiden taitollisten ratkaisuiden tutkimisessa onnistuin mielestäni tyydyttävästi, opin huomattavasti asioita suomalaisten zineskenen nykyisestä tasosta, sekä niiden ulkoasullisista ratkaisuista. Projektiosassani onnistuin mielestäni hieman heikommin osittain heikosta aikatalutuksesta johtuneesta kiireestä. Yleisesti ottaen olen kuitenkin melko tyytyväinen opinnäytetyöni tasoon.

Äkräs-zineprojektin osalta aion jatkaa sen visuaalisen ilmeen hiomista ja toivon mukaan kykenen saattamaan projektin aina valmiiksi painetuksi aineistoksi asti joskus tulevaisuudessa. Pystyn tulevaisuudessa käyttämään opinnäytetyötä tehdessäni oppimiani asioita hyödyksi työelämässä, sekä oman harrastuneisuuteni ja ammattitaitoni ylläpitämisessä.

Lähteet

Aikakauslehtifaktat 2013, www.aikakauslehdet.fi, luettu 28.4.2015.

Damned-by-light, 2014, <http://www.damned-by-light.com/tapes/curses/sairaus.html>, luettu 28.4.2015.

Lupton Ellen, Venne Clifford 2008, Indie Publishing : How to Design and Produce Your Own Book
Princeton Architectural Press

Järvelin, Pentti, 2015, PML-Zine 7/2015.

Karppinen Ray, 2015,
http://oranssi.net/pienlehdet/haastattelut/Alakulttuuria_Ray_Karppinen.pdf, luettu 28.4.2015.

Koppinen Mari, 2015, Helsingin Sanomat, <http://www.hs.fi/kulttuuri/a1423023923063>, luettu 28.4.2015

Miettinen Kimmo 2008, Hilse : suomipunkin alku ja juuri
Like

Nygren Anneli, 2015, http://oranssi.net/pienlehdet/haastattelut/Fani_Anneli_Nygren.pdf, luettu 28.4.2015.

Paakkinen Seppo, 2015,
http://oranssi.net/pienlehdet/haastattelut/Toisinajatteleva_Seppo%20Paakkinen.pdf, luettu 28.4.2015

Qvadrivivm, 2014, <http://qvadrivivm.blogspot.fi>, luettu 28.4.2015.

Rantanen, Lasse 2007, Mistä on hyvät lehdet tehty?
Helsinki: Hill and Knowlton Finland Oy

Rowe Chip 1997, The Book of Zines: Readings from the Fringe,
Henry Holt & Co

Rumba, <http://www.rumba.fi/uutiset/aarimusiikin-miasma-lehti-lopetetaan-jopa-neljasosa-tilaajista-jattanyt-laskunsa-maksamatta/>, luettu 28.4.2015

Salakirjat, <http://www.salakirjat.net/product/148/azazelin-tahti-hylatty-kivi-7>, luettu 28.4.2015.

Samara Timothy, 2005, PDW, Publication Design Workbook - A Real-World Design Guide Massachusetts: Rockport Publishers Inc.

Soundi, 2015a, 2015b, http://www.soundi.fi/uutiset/megagoldenturboyllatys-suosikki-back?fb_action_ids=10153019396572509&fb_action_types=og.likes,
<http://www.soundi.fi/uutiset/lyhyt-oli-uuden-suosikin-taru-otavamedia-kielsi-fanzinen-julkaisemisen>, luettu 28.4.2015

SYPM, 2011, Markkinoinnin suunnittelu osa 3, <http://www.spym.fi/blogi/markkinoinnin-suunnittelu-osa-3-miten-se-asiakas-sitten-tavoitetaan/> Luettu 28.4.2015.

The Public, An introduction to zines, <http://thepublicstudio.ca/images/diy/DIY-No2-Zines.pdf>, luettu 28.4.2015

Todd Mark, 2006, Whatcha mean, what's a zine?
BostonGraphia

Wikipedia, 2015, Äkräs , <http://fi.wikipedia.org/wiki/Äkräs>,
Luettu 28.4.2015.

Kuvalähteet

1. Blackmetaltheory, 2010, <http://blackmetaltheory.blogspot.fi/2010/09/hideous-gnosis-featured-in-miasma.html>, luettu 28.4.2015.

2-3. Miettinen Kimmo 2008, Hilse : suomipunkin alku ja juuri
Like

3-4. Oranssi, 2015a, 2015b, http://oranssi.net/pienlehdet/fani_1981_1.html,
http://oranssi.net/pienlehdet/Torky_1979_2.html

6. Pohjanen Jussi, 2014, http://issuu.com/jussipohjanen/docs/pave_lehti_final, luettu 28.4.2015.

7. Sunnuntai 10, 1/2014.

8. Azazel, 2015, <http://www.azazel.fi/julkaisut/>, luettu 28.4.2015.

9. Punk in finland, 2015, Suosikki-zine (Jukka Ja Jytämmit yms...), <http://www.punkinfinland.net/forum/viewtopic.php?f=20&t=180448>, luettu 14.3.2015.
10. Kancer Kountry, 2014, <https://www.facebook.com/KancerKountry/photos/pb.202539426541784.-2207520000.1427290740./424989637630094/?type=1&theater> 2013, luettu 28.4.2015.
- 11-14. Hai Jump, 8/2015.
- 15-16. Offense zine, 2/2014.
- 17-24. PML-Zine, 7/2015.
25. Wikipedia, 2015, Behemoth, <https://ru.wikipedia.org/wiki/Behemoth>, luettu 28.4.2015.
26. Wikipedia. 2015, Darkthrone, <http://en.wikipedia.org/wiki/Darkthrone>, luettu 28.4.2015.
27. Wikipedia, 2015, Marduk, [http://fi.wikipedia.org/wiki/Marduk_\(yhtye\)](http://fi.wikipedia.org/wiki/Marduk_(yhtye)), luettu 28.4.2015.
28. Move, Scott, 2014, <http://scottmove.tumblr.com>, luettu 28.4.2015.

